

PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 104 (203) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, środa 5 września 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne: Stosunki angielsko - amerykańskie: — Sprawy wewnętrzne: życie partyjne. — Sprawy gospodarcze. — Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

STOSUNKI ANGIELSKO - AMERYKAŃSKIE.

Prawda 2.IX. w pierwszej części obszernego artykułu (P. Łapińskiego) p. n. „Pojedynek angielsko-amerykański“ podkreśla, że współpraca angielsko-amerykańska w kierunku odbudowy kapitalizmu europejskiego, prowadzona od szeregu lat z wielkim powodzeniem, załamała się. Pp. Dawes'y, Morgan'owie i ich brytyjscy koledzy, będący do niedawna bogami europejskiego „socjalizmu“ wszczęli między sobą walkę. Autor zestawia Kellogga, Chamberlaina i Brianda z popularnymi komikami — Charlie Chaplin'em i Maksem Linder'em. Kellogg — pisze m. inn. autor — przygotował formalny potrząsk na Brianda, który za każdym razem, gdy sprawa oprze się o Amerykę, wykazuje swą niezreczność (wystarczy przypomnieć — pisze dziennik — konferencję Waszyngtońską w r. 1921). Briandowi zachciało się dwustronnego układu ze Stanami Zjednoczonymi, któryby wzmocnił pozycję i prestige Francji nazewnątrz. Na to Kellogg odpowiedział propozycją zawarcia wielostronnego paktu, w którym już Francja nie zajmuje uprzywilejowanego stanowiska, a wręcz znika w tłumie narodów. Briand zmuszony jest do poddania się i tylko z trudem jeszcze broni zasady wojny obronnej i zobowiązań, wypływających z paktu Ligi i traktatów Lokareńskich... Ameryka tym sposobem staje się na przyszłość głównym sędzią w każdym wojennym konflikcie, do którego chciałaby się w mieszać Francja.

W sidła zastawione przez Stany Zjednoczone wpada i druga ofiara — Anglja. Lecz okazało się, pisze w d. c. dziennik, że Chamberlain i Briand nie byli tak głupi. — W momencie podpisania paktu, który — w/g słów Kellogga — zapoczątkował całą rewolucję w stosunkach międzynarodowych, obydwie gwiazdy europejskie, Chamberlain i Briand, skromnie przedkładają amerykańskiemu, naiwnemu „Herkulesowi“ swoje porozumienie w sprawie uzbrojenia, będące największym tryumfem militarystyki od czasu wojny światowej a zarazem zaczątkiem franko-angielskiego wojennego sojuszu. Teraz swoją drogą Kellogg znalazł się w niemalym kłopotcie. I prezydent Coolidge — w/g informacji kół do niego zbliżonych — sytuację

wytworzoną uważa za poważną... Zamiast Chamberlaina w celu złożenia podpisu pod paktem został wyznaczony lord Cushendun... Przybyły zza oceanu Kellogg znalazł się w otoczeniu drugorzędnych figur. To dla Amerykan było zawiele... Poprzednia, niezwykle ostrożna ocena kompromisu angielsko-francuskiego ustąpiła miejsca nieskrywanemu niezadowoleniu. Otrzymane z Londynu dodatkowe wyjaśnienia co do treści traktatu francusko-angielskiego zostały w Waszyngtonie uznane za niedostateczne. Prezydent Coolidge wydał nawet rozporządzenie, by do czasu jego powrotu z letniej rezydencji zaprzestano dalszych inżynieracji w tej sprawie. Był to szczerzek pierwszy. Do dalszych autor zalicza: wręczenie przez prez. Coolidge'a Egipcjom propozycji zawarcia traktatu o nieagresji; niezawiadomienie Anglii o propozycji uczynionej Egipcjom, wreszcie zawiadomienie londyńskiego poselstwa St. Zjedn., że Kellogg w drodze powrotnej nie odwiedzi Londynu, a zadowolony się złożeniem wizyty prezydentowi Irlandji, Cosgrawowi.

Następnie autor dowodzi, że angielski imperjalizm w swej walce ze Stanami Zjedn. dąży do skupienia dokoła siebie całej Europy, lecz zgóry akcja jego skazana na niepowodzenie wobec sprzeczności interesów państw europejskich. Anglja będzie musiała zadowolić się wybraniem sobie poszczególnych sojuszników, ryzykując przez to odsunięciem od siebie innych państw. Dla dyplomacji angielskiej niewątpliwie niełatwą było rzeczą zdecydowanie się na zawarcie porozumienia z Francją w sprawie morskich („a oczywiście i lądowych“) zbrojeń. Dla pp. Chamberlain'ów, Tyrrel'ów i Cushendun'ów nie mogło być rzeczą niejasną, że przez to porozumienie ponizają oni temperaturę uczuć anglofilskich w Berlinie i w Rzymie. Tylko żywotne interesy brytyjskiej polityki imperjalistycznej mogły ich zmusić do nieliczenia się z tem.

W końcu autor opierając się danych statystycznych, dowodzi, że sprzeczność interesów angielsko-amerykańskich ma bardziej określone, realne podłoże, niż sprzeczność interesów pomiędzy Ameryką i Europą. Pomiędzy Ameryką i Anglją, które są „jedyne mocarstwami światowymi“ epoki dzisiejszej, trwa nieustanna walka o rynki zbytu dla przemysłu

PRZEGLĄD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

WYDANIE 100 N. 2. 2.

Wydawca: [illegible]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

i lokatę kapitałów, z których to rynków Stany Zjednoczone wypierają Anglię z widocznym powodzeniem.

Niezadowolenie Anglii płynie jeszcze i z powodu olbrzymiego jej zadłużenia w Stanach Zjednoczonych.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE PARTYJNE.

Prawda 1.IX. omawia zwołanie narady w sprawie informowania organizacyj partyjnych o poczynaniach władz partji i rządu sowieckiego. Pismo twierdzi, iż członkowie partji nie są należycie informowani o tych poczynaniach oraz, że informowanie członków partji powinno się odbywać pod kątem widzenia sprawdzania wykonywania decyzji władz partji.

Prawda 1.IX. donosi o zakończeniu obrad plenum C. K. organizacji „Mopr“. Plenum powzięło uchwałę, w której wyliczone są aktualne zadania organizacji „Mopr“, a mianowicie demaskowanie terrorystycznych metod polityki „burżuazyjnej“, przeciwdziałanie niebezpieczeństwu wojny imperjalistycznej, zwalczanie faszystowskiego teroru, sprawiedliwości i więziennictwa „burżuazyjnego“, obrona prawa azylu dla emigrantów rewolucjonistów, walka o amnestję dla przestępców politycznych w państwach imperjalistycznych i kolonialnych oraz zwalczanie reakcyjnego ustawodawstwa społecznego.

Prawda 31.VIII. omawia wyniki plenum C. K. partji w Moskwie. Uchwały tego plenum wskazują na konieczność bezwzględnego rozwoju t. zw. samokrytyki w życiu partyjnym. Partja powinna zwrócić uwagę na stosunek klasy robotniczej do poczynañ organizacyj partyjnych i naprawiać systematycznie błędy, na które klasa robotnicza wskazuje. W sprawie racjonalizacji produkcji w przemyśle sowieckim plenum C. K. K. uznało dotychczasowe tempo racjonalizacji za niewystarczające i uchwaliło przyspieszenie prac, mających na celu racjonalizację wytwórczości przemysłu sowieckiego.

Zaria Wostoka 3.VIII. ogłasza sprawozdanie polityczne sekretarza C. K. azerbajdżańskiej partji komunistycznej Karajewa, wygłoszone na plenum C. K. wymienionej partji. Sprawozdanie to omawia wpływy przeciwsowieckiej partji tatarskiej „Mussawat“ w Azerbejdżanie. Rarajew stwierdził, że partja ta prowadzi wśród ludności mahometańskiej Azerbajdżanu ożywioną propagandę, opartą na poglądach panislamistycznych. Zwolennicy „Mussawatu“ dbają przede wszystkim o wpływy na młodzież tatarską w Azerbajdżanie i wychowują tę młodzież w duchu skrajnej nienawiści do państwowości sowieckiej oraz do Rosjan. W swym sprawozdaniu Karajew zaleca „internacjonalistyczne wychowanie młodzieży“, jako przeciwśrodek dla tej propagandy.

Mołot 14.VIII. ogłasza uchwałę sovietu miejskiego Rostowie nad Donem o przekazaniu synagogi chóralnej w wymienionem mieście żydowskim organizacjom robotniczym w celu rządzenia klubu komunistycznego w jej gmachu. Uchwała ta zapadła w odpowiedzi na zwróconą do sovietu miejskiego prośbę żydowskich organizacyj ateistycznych nad Donem.

SPRAWY GOSPODARCZE.

Izwiestja 1.IX. donoszą o rozpoczęciu się realizacji obligacyj drugiej sowieckiej pożyczki industrializacyjnej.

Izwiestja 31.VIII. omawiają w art. konieczność zwiększenia eksportu sowieckiego. Dziennik wskazuje, iż niepowodzenie eksportu zboża w bieżącym roku gospodarczym naraziło na szwank cały plan importu towarów zagranicznych do Rosji. Stworzyło to poważne niebezpieczeństwo dla przemysłu sowieckiego, ponieważ 85% importu stanowią maszyny i surowce dla przemysłu sowieckiego. Niebezpieczeństwo to zażegnano zapomocą wyłączenia eksportu we wszystkich innych dziedzinach. Mięso, futra, drzewo i nafta pokryły lukę wyrządzoną w bilansie handlowym ZSRR naskutek braku eksportu zboża. Równocześnie rozmaite drobne pozycje eksportowe urosły w swej całości do poważnych rozmiarów i odegrały wielką rolę w zażegnaniu niebezpieczeństwa. Dziennik nawołuje komisariat ludowy handlu do pracy do rozwoju eksportu tych towarów, które w wykazach eksportowych objęte są ogólną pozycją: „Rozmaite artykuły“.

Ekonomiczeskaja Żizń 29.VIII. donosi, że sowiecki trust zapałaczany w Wiatce otrzymał zamówienie produkcji trustu została znacznie powiększona.

Ekonomiczeskaja Żizń 29.VIII. donosi o zastosowaniu 6-godzinnego dnia pracy w kopalniach węgla w okręgu Dońskim.

Prawda 28.VIII. donosi o katastrofie w centralnej elektrowni miejskiej w Moskwie. Wskutek katastrofy nastąpiła częściowa przerwa w dostarczaniu prądu do niektórych dzielnic Moskwy. Po naprawie uszkodzonych kotłów normalną pracę elektrowni przywrócono.

Izwiestja 1.IX. donoszą, że w gubernji Briańskiej wykryto liczne wypadki niedozwolonych transakcyj kupna i sprzedaży roli 24 uczestników tych transakcyj pociągnięto do odpowiedzialności sądowej.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Izwiestja 1.IX. donoszą o rozpoczęciu się manewrów sowieckiej floty bałtyckiej w zatoce Fińskiej. Dowódca floty Wiktorow udzielił wywiadu sprawozdawcy pisma, oświadczając, iż celem manewrów jest sprawdzenie stanu floty i jej gotowości bojowej.

Izwiestja 31.VIII. donoszą o przybyciu pisarza Maksyma Gorkija do Leningradu. Powitanie Gorkija w Leningradzie miało uroczysty charakter. Gorkij wziął udział w wiecach z okazji zwołania kongresu komunistycznej międzynarodówki młodzieży, podkreślając swój zachwyt z tego co widział w ZSRR.

Izwiestja 30.VIII. ogłaszają pismo C. K. ukraińskiej organizacji „Mopr“ w Charkowie do Łańcuckiego z zaproszeniem go na Ukrainę sowiecką. Pismo zawiera oświadczenie, iż uwolnienie Łańcuckiego z więzienia nastąpiło pod presją proletariatu polskiego i zachodnio-ukraińskiego oraz zapewnienie, że pobyt na Ukrainie sowieckiej przyczyni się do uratowania zdrowia Łańcuckiego i umożliwi mu sowietyzację Polski i Ukrainy zachodniej.

Izwiestja 31.VIII. donoszą o utworzeniu w Leningradzie komitetu współpracy z lotem sterowca niemieckiego „Zeppelin 127“ dookoła świata. Lot ten rozpocznie się w najbliższej przyszłości według trasy Berlin — Moskwa — Władywostok — New-York — Berlin.

Ekonomiczeskaja Żizn 30.VIII. donosi o przekazaniu wszystkich wyższych i średnich uczelni technicznych w RSFSR. przez komisariat ludowy oświaty RSFSR. najwyższej radzie gospodarstwa krajowego ZSRR. Zmiana ta jest wynikiem długotrwałego zatargu pomiędzy wymienionymi instytucjami oraz skutkiem uchwały ostatniego plenum C. K. partji, które rozstrzygnęło sprawę na korzyść najwyższej rady gospodarstwa krajowego.

Prawda 28.VIII. donosi o ogłoszeniu próbnej mobilizacji wojskowej w Tyflisie i w okręgu Dońskim. W Rostowie nad Donem odbyło się z okazji ogłoszenia tej mobilizacji demonstracja uliczna, podczas której 50 tysięcy robotników świadczyli o swej gotowości do obrony SZRR przed wrogiem zewnętrznym.

Poslednija Nowosti 1.IX. donoszą o powrocie Milukowa ze Stanów Zjednoczonych do Paryża.

Poslednija Nowosti 21.VIII podają, że zamieszkały na emigracji w Czechosłowacji były sekretarz pisarza Leona Tołstoja Bułgakow zwrócił się do C. K. W. sowieców ZSRR z prośbą o udzielenie mu zezwolenia na powrót do Rosji z okazji jubileuszu tołstojowskiego, który obchodzony będzie we wrześniu r. b. Władze sowieckie prośbę tą odrzuciły.

Carskij Wiestnik 19.VIII. donosi, że eurazyjskie pismo „Russkij Wojennyj Wiestnik“, redagowane dotychczas w Białogrodzie przez Rklickija, przestało istnieć wobec ukazania się pisma „Carskij Wiestnik“, którego ideologja różni się znacznie od ideologii eurazjanizmu i zbliża się do poglądów zwolenników autokratycznej monarchji w Rosji. Były redaktor pisma „R. W. Wiestnik“ Rklickij został redaktorem pisma „Carskij Wiestnik“.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Wozrożdżenje 30.VIII. Sądu jeszcze nie było (art. Timaszewa w sprawie organizacji „Bratstwo Russkoj Prawdy“). — List do redakcji (oświadczenie Trachtierewa w tej że sprawie). — Neomonarchiści (art. hr. Bobryńskija w sprawie odłamu emigracyjnego „Mołodaja Rossija“).

Słowo 31.VIII. Przeciwno planom p. Hołowki — Protest ze Skrudalina przeciwko oświadczeniu p. Hołowki — 1.IX. Rosja a jej kresy (art. Bielocwietowa o stosunku Rosji do jej sąsiadów zachodnich).

Ruś 31.VIII. Język rosyjski (o rozmowach pp. Szumlakowskiego i Hołowki z dziennikarzami litewskimi w Wilnie).

Sieгодня 1.IX. Sytuacja finansowa Polski (wywiad z p. Stanisławem Starzyńskim).

Russkoje Wremia 2.IX. „Bratstwo Russkoj Prawdy“.

Za Swobodu 5.IX. Osiemnaście (art. p. Filosofowa w sprawie wysiedlenia 18-tu emigrantów rosjan z granic Polski).

Zaria Wostoka 5.VIII. Awantura, skazana na niepowodzenie (o stosunku Polski do Litwy i ZSRR). Piłsudski zamierza działać. 15.VIII. Elegiczne nastroje w świetle realnej rzeczywistości (o stosunku Polski do Litwy na tle wileńskiego przemówienia p. Marszałka Piłsudskiego).

